

PATVIRTINTA
Vilniaus universiteto kanclerio
2016 m. vasario 9 d. įsakymu Nr. R-82
(Vilniaus universiteto kanclerio
2021 m. d. įsakymo Nr. R-
redakcija)

**VILNIAUS UNIVERSITETO DARBUOTOJO, DIRBANČIO LABORATORIJOJE SU
PAVOJINGOMIS, KENKSMINGOMIS, NUODINGOMIS IR KITOMIS MEDŽIAGOMIS,
SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA SD-48**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Vilniaus universiteto darbuotojo, dirbančio laboratorijoje su pavojingomis, kenksmingomis, nuodingomis ir kitomis medžiagomis saugos ir sveikatos instrukcija (toliau – Instrukcija) siekiama, kad Vilniaus universitete (toliau – Universitetas) dirbantys pagal darbo sutartis asmenys (toliau – darbuotojai) saugiai atliktų jiems pavestus darbus, išvengtų nelaimingų atsitikimų bei sveikatos sutrikimų.

2. Instrukcija skirta visiems Universiteto darbuotojams, dirbantiems laboratorijoje su pavojingomis, kenksmingomis, nuodingomis ir kitomis su cheminėmis medžiagomis ir preparatais (toliau – pavojingomis medžiagomis).

3. Darbuotojas privalo:

3.1. su pavojingomis medžiagomis dirbti tik laboratorijos patalpose;

3.2. pavojingas medžiagas laikyti tam skirtoje specialioje spintoje, pagal medžiagų grupes (1 priedas);

3.3. mokėti naudotis turimomis darbo priemonėmis, laikytis darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų remdamasis savo žiniomis rūpintis savo ir kitų darbuotojų sauga ir sveikata bei vadovautis tiesioginio vadovo nurodymais;

3.4. nepradėti darbo arba jį nedelsiant nutraukti ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui, jeigu paaiškėja, kad jis negali ar nemoka saugiai atlikti pavestos užduoties;

3.5. darbo įrankius ir įrenginius, pavojingas medžiagas ir preparatus, mišinius, reagentus kitas medžiagas naudoti pagal paskirtį;

3.6. neleisti į savo darbo vietą pašalinių asmenų, neturinčio nieko bendra su pavesta užduotimi;

3.7. išmanyti pavojingų, kenksmingų, nuodingų ir kitų medžiagų fizines ir chemines savybes, jų pavojingumą gaisro atžvilgiu ir laikytis atitinkamų saugos reikalavimų;

3.8. nedirbti esant netvarkingai automatinei įrangai, įrenginiams, išjungtiems kontroliniams matavimo ir apsaugos prietaisams.

3.9. prieš atliekant darbus susipažinti, žinoti bei vadovautis naudojamos ir/ar sandėliuojamos pavojingos cheminės medžiagos ar mišinio (preparato) saugos duomenų lape esančia informacija:

3.9.1. apie cheminės medžiagos ar preparato sudėtį;

3.9.2. apie cheminės medžiagos ar preparato keliamus (galimus) pavojus (toksiškumą, stabilumą, reakcingumą ir kt.), saugos ir rizikos frazes;

3.9.3. apie saugaus darbo būdus dirbant su cheminėmis medžiagomis ir preparatais;

3.9.4. apie būtinas asmeninės apsaugos priemones naudojant chemines medžiagas ir preparatus;

3.9.5. apie pirmosios medicinos pagalbos priemones;

3.9.6. apie priešgaisrines ir avarijų likvidavimo priemones;

3.9.7. apie cheminės medžiagos ar preparato naudojimą ir sandėliavimą;

3.9.8. apie cheminės medžiagos ar preparato poveikio prevenciją;

3.9.9. apie cheminės medžiagos ar preparato fizines ir chemines savybes;

3.9.10. apie cheminės medžiagos ar preparato galimą poveikį aplinkai (ekologinę informaciją);

- 3.9.11. apie cheminės medžiagos ar preparato ženklimą (2 priedas);
- 3.9.12. apie cheminės medžiagos ar preparato atliekų tvarkymą.
- 3.10. be reikalo neatidarinėti pakuočių ir talpyklų, atsargiai elgtis su agresyvių skysčių talpomis;
- 3.11. nepalikti atvirų (neužsuktų, neuždarytų) cheminių medžiagų ir preparatų talpyklų, pakuočių ir kitos taros.
- 3.12. cheminių medžiagų talpas laikyti tik tam skirtose ir saugiose vietose sandariai uždarytas, sandėliuoti ant tvirto lentynų pagrindo, neužkėlinėti ant atsitiktinių daiktų ar įrangos;
- 3.13. neperkrauti lentynų;
- 3.14. perkeliant ar transportuojant chemines medžiagas dirbti neskubant, derinant savo veiksmus su kartu dirbančiu;
- 3.15. neplėšinėti nuo pakuočių pavojaus simbolių ir etikečių, jų neperklijuoti, dedant pakuotes ant lentynų, etiketes atsukti į lentynos išorę;
- 3.16. darbo vietoje naudoti ištraukiamą oro ventiliaciją. Visose laboratorijų patalpose vėdinimo sistema turi būti įjungta 5 min. prieš darbą ir išjungta darbą pabaigus;
- 3.17. laikyti chemines medžiagas pakankamu atstumu nuo degių medžiagų, atviros liepsnos ir šilumos šaltinių;
- 3.18. dirbant nesinaudoti atvira liepsna ir nerūkyti;
- 3.19. pastebėjus pažeistą pakuotę ar nesandariai užsuktą talpyklą, apie tai informuoti tiesioginį vadovą ir pagal galimybes imtis atitinkamų priemonių. Vadovautis atitinkamos pavojingos medžiagos saugos duomenų lapuose nurodyta informacija ir elgtis pagal instrukcijas, naudojant būtinas apsaugines priemones;
- 3.20. perduoti pradėtą darbą tęsti kitam darbuotojui, bei perduoti jam darbo priemones tik padalinio vadovui nurodžius ar leidus. Pasitraukti iš darbo vietos nors ir trumpam laikui, tik padalinio vadovui leidus;
- 3.21. darbuotojai dirbantys su kriogenine įranga ir skystu azotu turi būti susipažinę su Darbo su kriogenine įranga ir skystu azotu saugos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2000 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 362 „Dėl Darbo su kriogenine įranga ir skystu azotu saugos taisyklių“;
- 3.22. cheminių medžiagų ir preparatų darbo vietoje turėti tik tiek, kiek reikia tos dienos užduočiai ar užduotims atlikti;
- 3.23. nenaudoti cheminių medžiagų ir preparatų iš taros, ant kurios nenurodyta informacija apie cheminę medžiagą ar preparatą;
- 3.24. nenaudoti nežinomų cheminių medžiagų ir preparatų;
- 3.25. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti, palaikyti švarą ir tvarką, laikytis asmens higienos reikalavimų, būti blaivus ir neapsvaigęs nuo psichiką veikiančių psichotropinių medžiagų;
- 3.26. periodiškai pasitikrinti sveikatą teisės aktų nustatyta tvarka;
- 3.27. patyrus nelaimingą atsitikimą, įvykus incidentui darbe ar tapus jo liudininku, įvykus avarijai ar darbo aplinkos užteršimams (išsiliejimams, išbirimams, uždujinimams ir kt., pavojingomis cheminėmis medžiagomis ar mišiniais (preparatais), nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui ir Universiteto Centrinės administracijos Civilinės ir darbų saugos tarnybos darbuotojams, kuo skubiau suteikti pirmąją pagalbą nukentėjusiajam, prireikus iškviešti greitąją medicininę pagalbą skubios pagalbos numeriu 112, įvykio vietoje nieko nekeisti, o jei būtina, prieš keičiant ką nors, nufotografuoti;
- 3.28. žinoti, kur yra pirmosios pagalbos vaistinė ir kaip suteikti pirmąją pagalbą;
- 3.29. gaisro atveju skambinti skubios pagalbos numeriu 112, gesinti gaisrą turimomis gaisro gesinimo priemonėmis, jei nekyla pavojus gyvybei ir sveikatai, ir pranešti tiesioginiam vadovui, visais kitais atvejais pasišalinti iš pastato artimiausiu keliu (gaisro metu nesinaudoti liftais), išėjus iš pastato rinktis specialiu ženklu pažymėtoje vietoje ir pranešti tiesioginiam vadovui apie sėkmingą evakuaciją;

- 3.30. žinoti bent kelis išėjimus iš pastato ir būti susipažinusi su aukšto evakuacijos planu;
- 3.31. patyrus ar pastebėjus seksualinio priekabiavimo atvejį, diskriminaciją dėl lyties, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės ar kitų diskriminacinių pagrindų, apie tai pranešti į Pasitikėjimo liniją: pasitikejimas@cr.vu.lt.

II SKYRIUS REIKALAVIMAI LABORATORIJOMS

4. Laboratorijoje galima laikyti tik nustatyto pavyzdžio chemines medžiagas.
5. Stalų, stelažų, traukos spintų paviršiai, skirti darbui su gaisro ir sprogoimo atžvilgiu pavojingais skysčiais ir medžiagomis, turi būti padengti nedegia medžiaga ir turėti bortelius.
6. Laboratorijoje visi darbai, kurių metu gali išsiskirti kenksmingų, sprogių ar gaisringų dujų bei garų, turi būti atliekami techniškai tvarkingose traukos spintose, veikiant vėdinimo sistemai.
7. Suslėgtų, suskistintų ir ištirpintų dujų balionus būtina laikyti metalinėse spintose ne laboratorijose. Spintose turi būti prapjovos arba vėdinimo įrenginiai.
8. Draudžiama dirbti ir liesti deguonies balionų ventilius tepaluotais rūbais, pirštinėmis ar rankomis.
9. Prieigose prie cheminių medžiagų laikymo vietų turi būti aiškūs užrašai, nurodantys cheminės medžiagos būdingąją savybę, pvz., „Ugnis pavojinga“, „Nuodinga“ ir pan.
10. Degias medžiagas laikyti hermetiškai užsidarančiose talpose, spec. spintose arba metalinėse dėžėse. Ant taros užrašyti „Atsargiai! Degūs skysčiai“.
11. Draudžiama palikti be priežiūros į elektros tinklą įjungtą aparatūrą ir kitus elektros įrenginius.
12. Ypač degias, labai degias ir degias skystas medžiagas ir preparatus draudžiama pilti į kanalizaciją. Panaudotus skysčius būtina supilti į sandarų indą, o pasibaigus darbo dienai – išnešti iš laboratorijos.
13. Bandymų įrenginių patalpose turi būti gaisro gesinimo ir neutralizuojančių priemonių pagal naudojamų medžiagų savybes ir technologinių procesų ypatybes.
14. Galeninių preparatų ruošimo dirbtuvėse, laboratorijose ir patalpose būtina:
- 14.1. spirito virimo ir rektifikavimo aparatus, taip pat kompresorius ir karbiuratorinius įrenginius laikyti atskirose patalpose;
- 14.2. ypač degias, labai degias ir degias skystas medžiagas ir preparatus laikyti tam tikslui pritaikytose patalpose.
15. Cheminių medžiagų laikymo reikalavimai:
- 15.1. šarminius metalus būtina laikyti vandens neturinčiame žibale arba tepaluose, sandariai uždarytame (kad nepatektų oras), storomis sienelėmis inde. Stiklainius su šarminiais metalais būtina dėti į sandariai uždaromas metalines dėžes.
- 15.2. koncentruotų mineralinių rūgščių stikliniame inde su tampriais kamščiais leidžiama laikyti ne daugiau kaip 3 kg. Bromas ir chromo anhidridas turi būti laikomi traukos spintose, stikliniuose induose, įstatytuose į metalinius arba fajansinius įdėklus.
- 15.3. raudonasis fosforas turi būti laikomas sandariai uždarytame stikliniame arba metaliniame inde, vandenilio peroksidas (30 proc. perhidrolis) – tamsiame stikliniame inde su medžio kamščiu, metaliniame konteineryje. Šias medžiagas draudžiama laikyti vienoje spintoje su oksidatoriais, metalų milteliais ir šarminiais metalais.
- 15.4. reagentai (oksidatoriai) turi būti laikomi stikliniuose induose su tampriais arba plastikiniais užsukamais kamščiais. Šie indai turi būti statomi spintose ant atskirų lentynų.
- 15.5. ant visų piltuvėlių ir indų su reaktyvais reagentais turi būti užrašai nurodantys, koks tai reagentas.
- 15.6. bandymų įrenginių patalpose turi būti gaisro gesinimo ir neutralizuojančių priemonių pagal naudojamų medžiagų savybes ir technologinių procesų ypatybes.

16. Ašg ir Bsg kategorijos pagal sprogmimo ir gaisro pavojų patalpose, kuriuose naudojamos arba laikomos medžiagos ir preparatai, galintys išskirti degių dujų ar garų, turi būti įrengti oro aplinkos dujų signalizatoriai, turintys šviesos ir garso signalų įrenginius.

IIISKYRIUS

PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSMAI SIEKIANT IŠVENGTI PAVOJAUS

17. Elektros srovės poveikis :

17.1. Galimos pasekmės – įvairaus sunkumo traumos, terminiai nudegimai, širdies darbo sutrikimas, mirtis.

17.2. Pavojaus šaltinis – nutrūkęs įžeminimo laidas, įrenginių ir darbo priemonių gedimas, netvarkingi elektros kištukai ir lizdai, nežeminti įrenginiai, neatsargus elgesys ir pan.

17.3. Darbuotojas, siekdamas išvengti pavojaus, turi:

17.3.1. naudoti tik techniškai tvarkingas darbo priemones ir elektros prietaisus. Pastebėjęs bet kokį prietaiso gedimą (jaučiamas elektros srovės poveikis, neįprastas kvapas ar garsas, kibirkščiavimas ar pan.), turi nedelsiant išjungti prietaisą iš elektros tinklo ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui. Negalima savarankiškai taisyti prietaiso. Darbas tęsiamas tik tada, kai pašalinami visi trūkumai;

17.3.2. nepalikti elektrinių prietaisų dirbti be priežiūros;

17.3.3. išjungti elektros įrangą ir ištraukti kištuką iš elektros lizdo atlikdamas naudojamos įrangos priežiūros darbus (įrangos valymas ar kt.) ar perkeldamas įrangą;

17.3.4. darbo priemones ir elektros prietaisus naudoti tik pagal paskirtį, vadovaudamasis priemonių dokumentuose nurodytais saugaus naudojimo reikalavimais;

17.3.5. prieš įjungdamas elektros įrenginius įsitikinti, ar kabelio ilgis pakankamas, ar nėra galimybės užkliūti už laidų. Taip pat darbuotojas turi užtikrinti, kad elektros laidas nesiliestų prie karštų, drėgnų ir aštrių paviršių, būtų apsaugotas nuo mechaninių pažeidimų;

17.3.6. naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos ilgintuvus (laikiniai) kabeliams pailginti.

18. Pavojingos medžiagos ir preparatai :

18.1. Galimos pasekmės - galimi cheminiai nudegimai, uždegimai, alerginės reakcijos, apsinuodijimai, nušalimai, galimas kancerogeninis, mutageninis poveikis, ūmūs ar lėtiniai sveikatos sutrikimai, audinių suardymas, mirtis.

18.2. Pavojaus šaltinis – pavojingos medžiagos išsiliejimas išsipylimas, patekimas į aplinką sutrikus įvairiems technologiniams procesams, naudojant netvarkingus darbo įrenginius, nenaudojant ištraukiamosios ventiliacijos, nedirbant traukos spintoje. Medžiagų naudojimas nežinant jų fizinių ar cheminių savybių. Darbas nenaudojant asmeninių apsauginių priemonių, nesilaikant saugių darbo metodų, netvarkinga darbo vieta, neatsargus elgesys, netinkamai utilizuojant pavojingas medžiagas.

18.3. Darbuotojas, siekdamas išvengti pavojaus, turi:

18.3.1. laikytis saugių darbo metodų (darbas traukos spintoje, naudoti tinkamas asmenines apsaugos priemones ir kt.);

18.3.2. būti susipažinęs su medžiagos saugos duomenų lapu;

18.3.3. išmanyti pavojingų, kenksmingų, nuodingų ir kitų medžiagų fizines ir chemines savybes, jų pavojingumą gaisro atžvilgiu ir laikytis atitinkamų saugos reikalavimų;

18.3.4. nenaudoti nežinomų cheminių medžiagų ir preparatų;

18.3.5. nesinaudoti netvarkingais darbo įrenginiais ir priemonėmis;

18.3.6. įvykus incidentu ir išsiliejus pavojingai medžiagai, lokalizuoti išsiliejimo vietą panaudojant neutralizuojančias medžiagas, kenksmingumo pašalinimo priemones.

18.3.7. pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar gedimas, nedelsiant stabdyti technologinius procesus, nutraukti darbus, pasitraukti pačiam ir iš pavojingos zonos išvesti kitus šalia dirbančius darbuotojus ir apie tai informuoti tiesioginį vadovą.

19. Sprogimo pavojus (suslėgtųjų, ištirpintųjų, suskystintųjų dujų balionai):

19.1. Galimos pasekmės – traumos, sužeidimai, sąmonės netekimas, uždegimas, avarijos, statinio griūtis, žūtis;

19.2. Pavojaus šaltinis – dujų nuotėkis iš balionų dėl pažeistų ventilių ir reduktorių, baliono virtimas jį užkliudžius. Nesilaikymas saugių darbo metodų, dujų balionų laikymo, naudojimo reikalavimų.

19.3. Darbuotojas, siekdamas išvengti pavojaus, turi:

19.3.1. nedirbti ir neliesi deguonies balionų ventilių tepaluotais rūbais, pirštinėmis ar rankomis;

19.3.2. laikyti dujų balionus nuo šildymo prietaisų ir įrenginių ne mažesniu nei 1 m. atstumu;

19.3.3. nepalikti be priežiūros neautomatinių dujinių prietaisų;

19.3.4. naudoti tik tvarkingą įrangą ir priemones;

19.3.5. laikytis saugos darbe ir gaisrinės saugos taisyklių, įrangos nuolatinės priežiūros reikalavimų;

19.3.6. pajutus dujų nuotėkį nutraukti darbus, nedelsiant stabdyti technologinius procesus, surasti dujų nuotėkio priežastį ir jei yra galimybė ją pašalinti. Kol bus pašalintas gedimas, patalpose draudžiama degti degtukus, naudotis atvira ugnimi, įjungti ir išjungti elektros prietaisus, pasitraukti pačiam ir iš pavojingos zonos išvesti kitus šalimais dirbančius darbuotojus ir apie tai informuoti tiesioginį vadovą.;

19.3.7. incidentui išplitus ir /ar susidarius pavojui žmonių sveikatai arba gyvybei būtina nedelsiant informuoti visus darbuotojus, studentus ir lankytojus ir iškviesti specialiąsias tarnybas nr. 112.

20. Lengvai užsiliepsnojančios ir degios, sprogios medžiagos ir preparatai :

20.1. Galimos pasekmės – gaisras, avarijos, nudegimai, užtroškimai, žūtis.

20.2. Pavojaus šaltinis – neatsargus elgesys su greitai užsiliepsnojančia medžiaga, nepageidaujamos medžiagų reakcijos, darbas nežinant medžiagų fizinių ir cheminių savybių, dirbama nesilaikant saugių darbo metodų, laikant, naudojant medžiagą arti šildymo ir elektros prietaisų, nesinaudojant tinkamomis kolektyvinėmis, asmeninėmis apsaugos priemonėmis, įrenginio gedimas, netvarkingi darbo įrenginiai, netvarkinga darbo vieta, netinkamas pavojingų medžiagų utilizavimas.

20.3. Darbuotojas, siekdamas išvengti pavojaus, turi:

20.3.1. laikytis saugos darbe, gaisrinės saugos taisyklių reikalavimų;

20.3.2. nesinaudoti netvarkingais darbo įrenginiais ir priemonėmis;

20.3.3. mokėti naudotis kenksmingumo pašalinimo, neutralizavimo, priemonėmis;

20.3.4. būti susipažinęs su naudojamos medžiagos saugos duomenų lapu;

20.3.5. laikytis saugių darbo metodų (darbas traukos spintoje, naudoti tinkamas asmenines apsaugos priemones ir kt.);

20.3.6. išmanyti pavojingų, kenksmingų, nuodingų ir kitų medžiagų fizines ir chemines savybes, jų pavojingumą gaisro atžvilgiu ir laikytis atitinkamų saugos reikalavimų;

20.3.7. pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar gedimas, nedelsiant stabdyti technologinius procesus, nutraukti darbus, pasitraukti pačiam ir iš pavojingos zonos išvesti kitus šalimais dirbančius darbuotojus ir apie tai informuoti tiesioginį darbų vadovą.

21. Darbas su stikliniais dūžtančiais indais .

21.1. Galimos pasekmės - galimi sužeidimai, įsipjovimai, stiklo skeveldros įsmigimai, kraujavimas.

21.2. Pavojaus šaltinis - dūžtantis stiklas. Įtrūkę stiklinės talpos, aštrios briaunos. Neatsargus elgesys su stikliniais indais. Stiklo trūkimas kaitinant. Stiklinių, savo sudėtyje turinčių pavojingų medžiagų, priemonių dužimai (termometrai, kiti prietaisai).

21.3. Darbuotojas, siekdamas išvengti pavojaus, turi:

21.3.1. nesinaudoti stikliniais indais, jeigu jie įskilę, įtrūkę ar aštriais kraštais;

21.3.2. stiklinių indų nesutrenkti, nespausti;

21.3.3. laikytis saugaus darbo metodu;

21.3.4. naudoti asmenines apsaugines priemones.

22. Įkaitę paviršiai, karštos įrenginių, mechanizmų dalys :

22.1. Galimos pasekmės – įvairaus sunkumo terminės žaizdos (nudegimai)

22.2. Pavojaus šaltinis – įkaitę darbo prietaisai ir pan.

22.3. Darbuotojas, siekdamas išvengti pavojaus, turi:

22.3.1. nesiliesti prie įkaitusių paviršių, kurių neįmanoma uždenkti apsauginėmis priemonėmis.

23. Paslydimas, griuvimas, kliuviniai :

23.1. Galimos pasekmės – įvairaus sunkumo traumos (kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai).

23.2. Pavojaus šaltinis – šlapios grindys, netvarkinga darbo vieta, praėjimo kelių užkrovimas, nevalyti šaligatviai, apledėję duobėti keliai, skubėjimas ir pan.

23.3. Darbuotojas, siekdamas išvengti pavojaus, turi:

23.3.1. nuolat palaikyti švarą ir tvarką darbo vietoje, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar neužkrauti praėjimai, ir nepalikti atidarytų stalčių, spintų;

23.3.2. išliejus skysčių darbuotojas turi nedelsiant juos išvalyti, o pastebėjęs ženklą „Atsargiai – slidu“ eiti ypač atsargiai;

23.3.3. atsargiai lipti ir nultipti laiptais, laikydamasis už turėklų;

23.3.4. norėdamas palypėti, naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones ir nenaudoti parankinių priemonių (kėdės su ratukais, kartoninės dėžės ir pan.) bei niekada nešokti nuo paaukštinimo priemonių;

23.3.5. neskubėti eidamas lauke, žiūrėti sau po kojomis, ypač šaltuoju metų laiku, kai kelio dangą dėl gamtinių sąlygų tampa slidi ar susidaro ledo grumstai.

24. Psichologinė įtampa, stresas, smurtas :

24.1. Galimos pasekmės – įvairūs susirgimai, ūminės arba lėtinės ligos.

24.2. Pavojaus šaltinis – triukšmas, konfliktai, darbo tempas, organizaciniai pokyčiai, atsakomybė.

24.3. Darbuotojas, siekdamas išvengti pavojaus, turi:

24.3.1. stengtis išvengti stresinių situacijų, konfliktus spręsti taikiai;

24.3.2. konsultuotis su tiesioginiu vadovu dėl darbo organizavimo, formos ir apimties;

24.3.3. esant susirūpinimą keliančioms situacijoms kreiptis į tiesioginį vadovą arba apie tai pranešti į Pasitikėjimo liniją: pasitikejimas@cr.vu.lt.

Vilniaus universiteto darbuotojo,
 dirbančio su pavojingomis, kenksmingomis,
 nuodingomis ir kitomis medžiagomis,
 saugos ir sveikatos instrukcijos SD-48
 1 priedas

CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ LAIKYMAS

Grupės pavadinimas	Grupės Nr.	Medžiagos pavadinimas	Grupės, su kuria galima laikyti, Nr.
1	2	3	4
Ypač degūs ir labai degūs skysčiai	1	Acetonas, lakas, skiedikliai Nr. 648, RS-1	1, 2, 7, 8, 9, 10, 11, 12
	2	Derva, skiedikliai Nr. 649, Nr. 651, RS-2	
Nuodingi, ypač degūs ir labai degūs skysčiai	3	Etanolis (etilo alkoholis)	3
	4	Metanolis (metilo alkoholis)	4
	5	2-etoksietanolis (etilcelozolvas)	5, 6
	6.	Etilenglikolis	5, 6
Nitrilai	7	Nitroemalis, nitrolakas, nitrogruntas	1, 2, 7, 8, 9, 10, 11, 12
Degūs skysčiai	8	Emalis, gruntas, antifrizas, stabdžių skystis	1, 2, 7, 8, 9, 10, 11, 12
	9	Natūrali alyva	
	10	Glicerolis, alyva, tepalas, drėkiklis	
	11	Monoetanolaminas	
	12	Baliklis, dažai, glaistas	
Suslėgtos ir suskystintos dujos	13	Inertinės ir nedegios dujos: argonas, neonas, azotas, anglies dioksidas	13, 14, 15
	14	Degiosios ir sprogiosios dujos: metanas, vandenilis, etenas (etilenas)	13, 14
	15	Dujos ar jų mišiniai, palaikantys degimą: oras, deguonis	13, 15
	16	Nuodingosios dujos: sieros trioksidas	16
	17	Kitos degiosios, nuodingosios, sprogiosios dujos	17
Ypač degios ir labai degios kietos medžiagos	18	Kalcio karbidas	18
	19	Siera	19
	20	Aluminio milteliai	20
	21	Savaime užsidegančios medžiagos: aktyvintosios anglis, sulfatinė anglis	21, 35
	22	Medžiagos, su oru sudarančios sprogius mišinius	21, 22, 35
Oksiduojančiosios medžiagos	23	Chlorkalkės, kalcio hipochloritas	23
	24	Kalio permanganatas	24
	25	Nuodingosios medžiagos oksidatoriai: chromo oksidas ir kt.	25

Grupės pavadinimas	Grupės Nr.	Medžiagos pavadinimas	Grupės, su kuria galima laikyti, Nr.
1	2	3	4
	26	Natrio ir kalio nitratas	26
	27	Amonio nitratas	27
	28	Vandenilio peroksidas	28
Nuodingosios medžiagos	29	Kristalinis fenolis, bario chloridas, boraksas (natrio tetraborato dekahidratas)	29
Mineralinės rūgštys	30	Druskos rūgštis, fluoro vandenilio rūgštis, pirofosforo rūgštis	30
	31	Sieros rūgštis	31
	32	Azoto rūgštis	32
Šarmai	33	Skysti šarmai: natrio ir ličio, kalio ir ličio elektrolitai	33, 34
	34	Sausi šarmai: kaustinė soda	33, 34, 35
Druskos	35	Geležies chloridas, kalcinuotoji soda, natrio fluoridas, kalcio chloridas	21, 22, 34, 35

CHEMINĖS MEDŽIAGOS IR PREPARATO ŽENKLAI IR JŲ REIKŠMĖS

GHS05 Simbolis: korozija	Ėsdina metalą (1 pavojaus kategorija) Odos ėsdinimas (1A, 1B ir 1C pavojaus kategorijos) Smarkus akių pažeidimas (1 pavojaus kategorija) Kur pasitaiko (pavyzdžiai) Kanalizacijos valikliuose, acto rūgštyje, hidrochloro rūgštyje, amoniake. Atsargumo frazių pavyzdžiai Neįkvėpti dulkių / dūmų / dujų / rūko / garų / aerosolio. Po naudojimo kruopščiai nuplauti. Mūvėti apsaugines pirštines / dėvėti apsauginius drabužius / naudoti akių (veido) apsaugos priemones. Laikyti užrakintą. Laikyti tik originalioje pakuotėje. Ankščiau galioję simboliai, kurie keičiami:
GHS09 Simbolis: aplinka	Pavojinga vandens aplinkai (1 ūmaus pavojaus kategorija) (1, 2 lėtinio pavojaus kategorijos) Kur pasitaiko (pavyzdžiai) Pesticiduose, biociduose, benzine, terpentine. Atsargumo frazių pavyzdžiai Saugoti, kad nepatektų į aplinką. Surinkti ištekėjusią medžiagą. Ankščiau galioję simboliai, kurie keičiami:
GHS04 Simbolis: dujų balionas	Slėgio veikiamos dujos Suslėgtosios dujos Suskystintosios dujos Atšaldytos suskystintosios dujos Ištirpintosios dujos Kur pasitaiko (pavyzdžiai) Dujų talpyklose. Atsargumo frazių pavyzdžiai Saugoti nuo saulės šviesos. Mūvėti nuo šalčio izoliuojančias pirštines / naudoti veido skydelį / akių apsaugos priemones. Nedelsiant kreiptis į gydytoją. Ankščiau galioję simboliai, kurie keičiami: Nėra.

GHS07 Simbolis: šauktukas	Ūmus toksiškumas (prarijus, per odą, įkvėpus) (4 pav. kat.) Odos dirginimas (2 pav. kat.) Akių dirginimas (2 pav. kat.) Odos jautrinimas (1 pav. kat.) Specifinis toksiškumas konkrečiam organui (vienkart. poveikis) (3 pav. kat.) Kvėpavimo takų dirginimas Narkotinis poveikis Kur pasitaiko (pavyzdžiai) Skalbinių plovikliuose, tualetu valikliuose, aušinimo skystyje. Atsargumo frazių pavyzdžiai Stengtis neįkvėpti dulkių / dūmų / dujų / rūko / garų / aerozolio. Naudoti tik lauke arba gerai vėdinamoje patalpoje. Įkvėpus: išnešti nukentėjusįjį į gryną orą; jam būtina ramybė ir padėtis, leidžianti laisvai kvėpuoti. Prarijus: pasijutęs blogai, skambinti į APSINUODIJIMŲ KONTROLĖS IR INFORMACIJOS BIURĄ arba kreiptis į gydytoją. Mūvėti apsaugines pirštines / dėvėti apsauginius drabužius / naudoti akių (veido) apsaugos priemones. Patekus ant odos: nuplauti dideliu kiekiu muilo ir vandens. Patekus į akis: kelias minutes atsargiai plauti vandeniu. Išimti kontaktinius lęšius, jeigu jie nešiojami ir jeigu lengva išimti. Naudojant šį produktą, nevalgyti, negerti ir nerūkyti. Ankščiau galioję simboliai, kurie keičiami:
GHS01 Simbolis: sprogstanti bomba	Nestabilios sprogiosios medžiagos Savaime reaguojančios medžiagos ir mišiniai (A ir B tipai) Organiniai peroksidai (A ir B tipai) Kur pasitaiko (pavyzdžiai) Fejerverkai, amunicija. Atsargumo frazių pavyzdžiai Prieš naudojimą gauti specialias instrukcijas. Nenaudoti, jeigu neperskaityti ar nesuprasti visi saugos įspėjimai. Laikyti atokiau nuo šilumos šaltinių / žiežirbų / atviros liepsnos / karštų paviršių. – Nerūkyti. Mūvėti apsaugines pirštines / dėvėti apsauginius drabužius / naudoti akių (veido) apsaugos priemones. Naudoti reikalaujamas asmenines apsaugos priemones. Sprogimo pavojus gaisro atveju. Ankščiau galioję simboliai, kurie keičiami:
GHS02 Simbolis: liepsna	Degiosios dujos (1 pavojaus kategorija) Degieji aerosoliai (1 ir 2 pavojaus kategorijos) Degieji skysčiai (1, 2 ir 3 pavojaus kategorijos) Degiosios kietosios medžiagos (1 ir 2 pavojaus kategorijos) Savaime reaguojančios medžiagos ir mišiniai (B, C, D, E, F tipai) Piroforiniai skysčiai (1 pavojaus kategorija) Piroforinės kietosios medžiagos (1 pavojaus kategorija) Savaime kaistančios medžiagos ir mišiniai (1, 2 pavojaus kategorijos) Medžiagos ir mišiniai, kontaktuodami su vandeniu išskiriantys degiąsias dujas (1, 2 ir 3 pav. kat.) Organiniai peroksidai (B, C, D, E ir F tipai) Kur pasitaiko (pavyzdžiai) Žibale, benzine, nagų lako valikliuose. Atsargumo frazių pavyzdžiai Nepurkšti į atvirą liepsną arba kitus degimo šaltinius. Laikyti atokiau nuo šilumos šaltinių / žiežirbų / atviros liepsnos / karštų paviršių. – Nerūkyti. Talpyklą laikyti sandariai uždarytą. Laikyti vėsioje vietoje. Saugoti nuo saulės šviesos. Ankščiau galioję simboliai, kurie keičiami:

GHS03 Simbolis: liepsnojantis lankas	Oksiduojančiosios dujos (1 pav. kat.) Oksiduojantieji skysčiai (1, 2 ir 3 pav. kat.) Oksiduojančiosios kietosios medžiagos (1, 2 ir 3 pav. kat.) Kur pasitaiko (pavyzdžiai) Balikliuose, medicininės paskirties deguonyje. Atsargumo frazių pavyzdžiai Laikyti atokiau nuo šilumos šaltinių / žiežirbų / atviros liepsnos / karštų paviršių. – Nerūkyti. Mūvėti apsaugines pirštines / dėvėti apsauginius drabužius / naudoti akių (veido) apsaugos priemones. Prieš nuvelkant užterštus drabužius, nedelsiant juos ir odą nuplauti dideliu kiekiu vandens. Ankščiau galioję simboliai, kurie keičiami:
GHS08 Simbolis: pavojai sveikatai	Kvėpavimo takų jautrinimas (1 pavojaus kategorija) Mutageninis poveikis lytinėms ląstelėms (1A, 1B ir 2 pavojaus kategorija) Kancerogeniškumas (1A, 1B ir 2 pavojaus kategorija) Toksinis poveikis reprodukcijai (1A, 1B ir 2 pavojaus kategorija) Specifinis toksiškumas konkrečiam organui (vienkart. poveikis) (1, 2 pavojaus kategorija) Specifinis toksiškumas konkrečiam organui (kartotinis poveikis) (1, 2 pavojaus kategorija) Plaučių pakenkimo pra Kur pasitaiko (pavyzdžiai) Terpentine, benzine, žibale. Atsargumo frazių pavyzdžiai Prarijus: nedelsiant skambinti į APSINUODIJIMŲ KONTROLĖS IR INFORMACIJOS BIURĄ arba kreiptis į gydytoją NESKATINTI vėmimo. Laikyti užrakintą. Neįkvėpti dulkių / dūmų / dujų / garų / aerosolio. Po naudojimo kruopščiai nuplauti. Naudojant šį produktą, nevalgyti, negerti ir nerūkyti. Pasijutus blogai, kreiptis į gydytoją. Esant sąlyčiui: skambinti į APSINUODIJIMŲ KONTROLĖS IR INFORMACIJOS BIURĄ arba kreiptis į gydytoją Prieš naudojimą gauti specialias instrukcijas. Nenaudoti, jeigu neperskaityti ar nesuprasti visi saugos įspėjimai. Naudoti reikalaujamas asmenines apsaugos priemones. Esant sąlyčiui arba jei numanomas sąlytis, kreiptis į gydytoją. Stengtis neįkvėpti dulkių / dūmų / dujų / garų / aerosolio. Esant nepakankamam vėdinimui, naudoti kvėpavimo takų apsaugos priemones. Įkvėpus: jeigu nukentėjusiajam sunku kvėpuoti, išnešti jį į gryną orą; jam būtina ramybė ir padėtis, leidžianti laisvai kvėpuoti. Ankščiau galioję simboliai, kurie keičiami:
GHS06 Simbolis: kaukolė ir sukryžiuoti kaulai	Ūmus toksiškumas (prarijus, per odą, įkvėpus) (1, 2 ir 3 pavojaus kategorija) Kur pasitaiko (pavyzdžiai) Pesticiduose, biociduose, metanolyje. Atsargumo frazių pavyzdžiai Po naudojimo kruopščiai nuplauti. Naudojant šį produktą, nevalgyti, negerti ir nerūkyti. Prarijus: nedelsiant skambinti į APSINUODIJIMŲ KONTROLĖS IR INFORMACIJOS BIURĄ arba kreiptis į gydytoją. Išskalauti burną. Laikyti uždaroje talpykloje. Saugotis, kad nepatektų į akis, ant odos ar drabužių. Mūvėti apsaugines pirštines / dėvėti apsauginius drabužius / naudoti akių (veido) apsaugos priemones. Patekus ant odos: atsargiai nuplauti dideliu kiekiu muilo ir vandens. Nedelsiant nuvilkti / pašalinti visus užterštus drabužius. Užterštus drabužius išskalbti prieš juos apsivelkant. Neįkvėpti dulkių / dūmų / dujų / rūko / garų / aerosolio. Naudoti tik lauke arba gerai vėdinamoje patalpoje. Naudoti kvėpavimo takų apsaugos priemones. Įkvėpus: išnešti nukentėjusįjį į gryną orą; jam būtina ramybė ir padėtis, leidžianti laisvai kvėpuoti. Laikyti užrakintą. Ankščiau galioję simboliai, kurie keičiami: